

Несторук Наталя Анатоліївна
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та методики викладання,
Горлівський інститут іноземних мов
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Каверіна Ганна Василівна
здобувач освіти,
Горлівський інститут іноземних мов
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

ПЕДАГОГІЧНИЙ ТАКТ ТА ЕТИКА ВИКЛАДАЧА

Актуальність та важливість досліджуваної теми зумовлюється впливом педагогічного такту та етики на навчальний процес та його ефективність.

Метою роботи є обґрунтування важливості оволодіння менеджментом освіти педагогічним тактом та етикою, а також їх дотримання в освітній діяльності.

За визначенням В. Л. Ортинського, **педагогічний такт** — це педагогічно грамотне спілкування в складних педагогічних ситуаціях, уміння знайти педагогічно доцільний і ефективний спосіб впливу, відчуття міри, швидкість реакції, здатність швидко оцінювати ситуацію і знаходити оптимальне рішення [2]. У підручнику Н. М. Баранова «Етика» знаходимо таке визначення етики: **етика** — галузь філософських знань, наука про мораль, що осмислює, узагальнює, систематизує історію становлення і розвитку етичних теорій, концепцій, які обґрунтовували природу, суть, специфіку, функції моралі, закономірності її розвитку і функціонування, взаємозв'язок з іншими формами духовного та матеріального життя людей [1]. Такт та етика тісно взаємопов'язані одне з одним. Їх головним завданням є досягнення психологічного комфорту в освітньому процесі, що у свою чергу є необхідною умовою його ефективності. Педагогічне грамотне спілкування, що є частиною такту, передбачає професійне спілкування, спрямоване на досягнення максимального освітнього результату. Це означає, що педагог має дотримуватись базових етичних принципів викладання. Слово викладача як і його поведінка мають відповідати принципам педагогічного такту та етики, адже вони справляють вплив на студентів і можуть слугувати факторами, які сприяють ефективності, або неефективності навчального процесу. Отже, постає питання: як викладач може досягти педагогічного такту

та дотримуватися етичних норм? Перш за все доцільно обрати певну модель поведінки, яка передбачає просоціальну спрямованість, відкритість, неупередженість, особисту зацікавленість у добробуті інших. Така модель поведінки забезпечить як самоповагу, так і взаємоповагу суб'єктів педагогічного процесу. Наступним кроком є розробка стратегії, спрямованої на уникнення конфліктів, а якщо вже виникли, то ефективні методи їх вирішення. Викладач має повсякчас підвищувати свій професіоналізм, в тому числі і в знаннях психології, і бути готовим до того, що можуть виникнути конфліктні ситуації. Дуже важливо, щоб викладач міг проявляти емпатичний інтерес та особисте співчуття. Це буде сприяти емоційному розвантаженню, підтримуватиме гармонійну атмосферу у відносинах викладачів та здобувачів освіти. Також викладач має адекватно визначити ціннісні аспекти ставлення до себе та до інших. Необхідно чітко визначити власні принципи викладацької діяльності та сумлінно дотримуватись їх. Безумовно викладач має ще знати етичні принципи вищої освіти, які вже були наведені вище та не відступатися від них. Це має дуже важливе значення, оскільки викладач окрім основних функцій передачі знань та їх контролю виконує ще й іншу функцію, виховну. Це відбувається тому, що викладач має досить сильний вплив на тих, кого навчає, та від процесу його діяльності залежить в тому числі психологічне здоров'я об'єктів навчально-виховного процесу. А це у свою чергу впливає на те в котрій мірі студенти є та будуть свідомими громадянами. На основі визначення поняття «педагогічний такт» можна зробити висновок, яким саме має бути педагогічний працівник, який виховав його в собі. Перш за все педагогічний працівник має бути готовим до складних педагогічних ситуацій, в яких він має педагогічно грамотно спілкуватись. Це передбачає цілий набір знань та навичок, якими має володіти педагог. До них належить: знання психології та зокрема конфліктології, стресостійкість, вміння відстоювати свою точку зору, але в той же час готовність йти на компроміс. Педагогічний такт також передбачає вміння впливати на здобувачів освіти, але в той же час знати міру. Суть полягає в умінні завоювати та втримати авторитет. Це досягається перш за все особистою повагою до себе та здобувачів освіти. Якщо викладач не поважає себе, то буде невелика ймовірність того, що його будуть поважати інші. Отже, аби здійснювати вплив на здобувачів освіти викладач спершу має виховати і підтримувати повагу до себе. Окрім всього іншого викладач має розвивати в собі швидкість реакції. Це означає оперативне ре-

агування на подразники. Яким же чином викладач може розвинути швидкість реакції? По-перше, необхідно уважно слідкувати за станом здоров'я, висипатися, не перенавантажуватися, але в той же час завантажувати мозок роботою. Варіантів цього може бути безліч: від розв'язування кросвордів і до заучування. По-друге, необхідно слідкувати за емоційним здоров'ям. В разі емоційного перевантаження доцільно позайматися спортом, прогулятися на свіжому повітрі, а якщо емоційне вигорання не вдалося подолати, то доцільно звернутися до психолога, можливо, навіть психолога того навчального закладу в якому працює викладач.

Отже, в роботі було обгрунтовано важливість оволодіння менеджером освіти педагогічним тактом та етикою, а також їх дотримання в освітній діяльності; подальше її вивчення й впровадження результатів дослідження принесе плідні здобутки та забезпечить ефективність навчального-виховного процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранова Н. М. Етика. URL : https://pidru4niki.com/81023/etika_ta_estetika/etika_predmet_znachennya#62 (дата звернення: 03.04.2021).

2. Оргинський В. Л. Педагогіка вищої школи. URL : <https://subject.com.ua/pdf/254.pdf> (дата звернення: 03.04.2021).

Несторук Наталя Анатоліївна

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та методики викладання,
Горлівський інститут іноземних мов
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*

Шистко Анна Олексіївна

*здобувач освіти,
Горлівський інститут іноземних мов
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*

ВПЛИВ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ НА УЧНІВ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Сьогодні викладач школи в Україні перестав виступати в ролі «передавача» навчально-професійних знань. Для того щоб навчання було виховним, воно має бути переконливим, для цього потрібно не